

М. С. ВАШУЛЕНКО
Н. А. ВАСИЛЬКІВСЬКА
С. Г. ДУБОВИК

УКРАЇНСЬКА МОВА У СХЕМАХ І ТАБЛИЦЯХ

*Ти постаєш в ясній обнові,
як пісня, линеє, рідне слово.
Ти наше диво калинове,
кохана материнська мова!*

Дмитро Білоус

**ЗА КУРС
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ**

Вашуленко, Н. А. Васильківська, С. Г. Дубовик

УКРАЇНСЬКА МОВА У СХЕМАХ І ТАБЛИЦЯХ

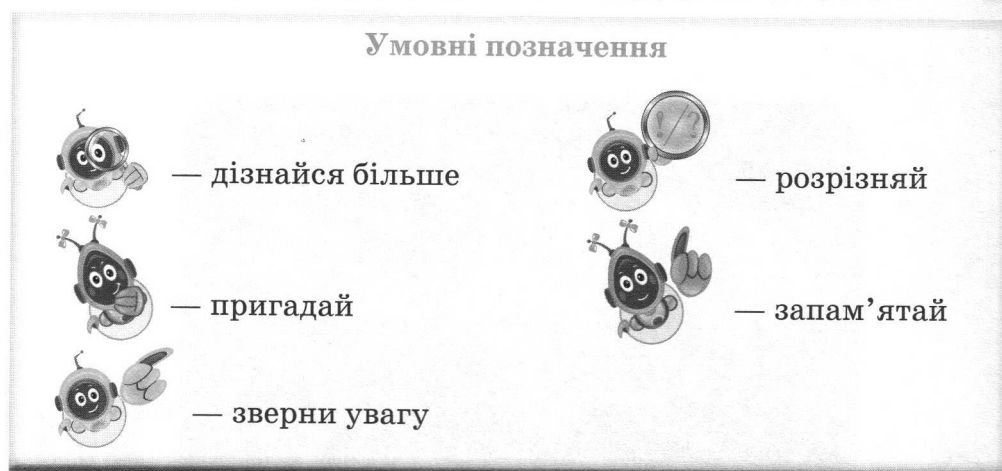
Ти постаєш в ясній обводі,
як пісня, мнєт, рідне слово.
Ти нає диво каминове,
кохана материнська мова!
Дмитро Білоус

ЗА КУРС
ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Видавничий дїм «Освіта»
2017

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.2Укр-9
В23

Схвалено для використання у загальноосвітніх навчальних закладах
комісією з педагогіки та методики початкового навчання
Науково-методичної ради з питань освіти
Міністерства освіти і науки України
(лист Інституту модернізації змісту освіти від 29.08.2016 № 2.1/12-Г-693)

Вашуленко М. С.

В23 Українська мова у схемах і таблицях. 2–4 класи / М. С. Вашуленко,
Н. А. Васильківська, С. Г. Дубовик. — К. : Видавничий дім «Освіта»,
2017. — 88 с.

ISBN 978-617-656-673-1.

УДК 811.161.2(075.2)
ББК 81.2Укр-9

ISBN 978-617-656-673-1

© Вашуленко М. С., Васильківська Н. А., Дубовик С. Г., 2016
© Видавничий дім «Освіта», 2017

ЗМІСТ

2 КЛАС	
АБЕТКА (АЗБУКА, АЛФАВІТ)	
Українська абетка	
Словник	
СКЛАД	
Перенос слів із рядка в рядок	
Голосні звуки	
Позначення звуків буквами я, ю, є, ї	
НАГОЛОС	
Логічний наголос	
НАГОЛОШЕНІ ТА НЕНАГОЛОШЕНІ ЗВУКИ	
Наголошений звук	
Ненаголошений звук	
Звуковий аналіз слів	
Звуко-буквений аналіз слів	
Позначення звуків [дж], [дз], [дз'] буквосполученнями дж, дз	
Позначення звуків [г], [г'] буквами г, г'	
Позначення звуків [шч] буквою щ (ща)	
Дзвінки й глухі приголосні звуки	
Приголосні звуки, які утворюють пари	
Приголосні звуки, які не утворюють пар	
Вимова і написання слів із дзвінками приголосними звуками в кінці слова і складу	
ПОЗНАЧЕННЯ М'ЯКОСТІ ПРИГОЛОСНИХ ЗВУКІВ	
Позначення м'якості приголосних звуків знаком м'якшення	1
Позначення м'якості приголосних звуків буквою і	1
Позначення м'якості приголосних звуків буквами я, ю, є	1
Подовжені м'які приголосні звуки	1
АПОСТРОФ	1
МОВЛЕННЯ	1
ТЕКСТ	1
Будова тексту	1
РЕЧЕННЯ	1
Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні	1
Головні слова в реченні	1
СЛОВО	1
Слова, які означають назви предметів (іменники)	13
Велика буква у власних назвах	13
Слова, які називають ознаки предметів	14
Слова, які називають дії предметів	14
Службові слова	14

3 КЛАС	15
МОВА І МОВЛЕННЯ	16
Усне і писемне мовлення	16
Культура усного і писемного мовлення	17
Культура спілкування	17
Слова ввічливості	18
ТЕКСТ	18
Типи текстів	19
Будова тексту	20
Побудова тексту-розповіді	20
Побудова тексту-опису	20
Побудова тексту-міркування	21
АБЗАЦ. ПЛАН	21
РЕЧЕННЯ	22
Розповідні, питальні і спонукальні речення. Неокличні і окличні речення	22
Звертання	22
Члени речення	23
Зв'язок слів у реченні	24
СЛОВО. ЗНАЧЕННЯ СЛОВА	25
Пряме й переносне значення слів	25
Однозначні й багатозначні слова	25
Слова, близькі за значенням (синоніми)	26
Стійкі сполучення слів (фразеологізми)	26
Слова, які звучать і пишуться однаково	26
Слова, протилежні за значенням (антоніми)	27
БУДОВА СЛОВА	27
Закінчення слова	27
Основа слова. Частина основи	28
Споріднені слова. Корінь слова	29
Споріднені (спільнокореневі) слова	29
Спільнокореневі слова і слова, близькі за значенням	29
Спільнокореневі слова і форми слова	29
Чергування голосних звуків [о], [е] з [і] у коренях слів	30
Чергування приголосних звуків у коренях слів	30
Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и], що перевіряються наголосом	30
Вимова і правопис слів із ненаголошеними [е], [и], що не перевіряються наголосом	31
Вимова і правопис слів із дзвінкими та глухими приголосними звуками	31
Явища заміни глухих приголосних дзвінкими	32
Префікс. Правопис префіксів	32
Апостроф після префіксів	33
Суфікс	34
ЧАСТИНИ МОВИ	34
Загальне поняття про частини мови	34
ІМЕННИК	35
Загальне поняття про іменник	35
Власні й загальні іменники	35

Іменники — назви істот і неістот	35
Рід іменників	36
Змінювання іменників за числами	36
Відмінки іменників	37
ПРИКМЕТНИК.	37
Загальне поняття про прикметник	37
Змінювання прикметників	38
ДІЄСЛОВО	38
Загальне поняття про дієслово	38
Змінювання дієслів за часами	39
Дієслова, що означають завершену і незавершену дію	39
Написання не з дієсловами	40
4 КЛАС	41
МОВА І МОВЛЕННЯ	41
Державна мова України	41
Українська мова серед східнослов'янських мов	41
Види мовлення	42
Особливості усного і писемного мовлення	43
Культура мовлення	43
СПІЛКУВАННЯ	44
Правила спілкування	44
Слова для ввічливого спілкування	45
ТЕКСТ	45
Тема й мета тексту	45
Основна думка тексту	46
Заголовок	46
Засоби зв'язку речень у тексті	46
Мовні засоби зв'язку	47
БУДОВА ТЕКСТУ	48
План тексту	48
Абзаци в тексті	48
ТИПИ ТЕКСТІВ	48
Текст-розповідь	49
Текст-опис	50
Текст-міркування	51
РЕЧЕННЯ	51
Види речень за метою висловлювання й інтонаційним оформленням	53
Звертання в реченнях	53
Члени речення. Головні члени речення	54
Другорядні члени речення	54
Однорідні члени речення	57
СЛОВО. ЗНАЧЕННЯ СЛОВА.	57
Повторення й узагальнення знань про лексичне значення слова	57
Пряме і переносне значення слова	58
Однозначні і багатозначні слова	59
Синоніми	59

Антоніми	59
Слова, які звучать і пишуться однаково	60
Фразеологізми.	60
БУДОВА СЛОВА	61
Узагальнення знань учнів про будову слова	61
Закінчення	61
Основа	61
Корінь.	62
Префікс	62
Суфікс	62
ЧАСТИНИ МОВИ	63
ІМЕННИК	63
Відмінки іменників	64
Розрізнення відмінків іменників з однаковими закінченнями	66
Розрізнення відмінків іменників чоловічого роду з однаковими закінченнями	66
Правопис закінчень іменників жіночого роду на -а (-я) в родовому відмінку однини	67
Правопис закінчень іменників чоловічого роду в родовому відмінку однини	67
Правопис закінчень іменників жіночого і чоловічого роду в орудному відмінку однини	68
Правопис закінчень іменників чоловічого роду на -р в орудному відмінку однини	69
Правопис закінчень іменників чоловічого роду в давальному і місцевому відмінках однини	69
Правопис закінчень іменників у множині	69
ПРИКМЕТНИК	70
Роль прикметників у мові й мовленні.	71
Рід і число прикметників.	71
Відмінювання прикметників	72
Визначення числа, відмінка і роду прикметника	73
Вимова і правопис прикметників із суфіксами -ськ-, -зьк-, -цьк-	74
ЧИСЛІВНИК	74
Вимова і правопис найуживаніших числівників (11, 14, 16, 600)	74
Форми родового відмінка числівників 50–80	75
ЗАЙМЕННИК	75
Уживання приставного н у займенниках 3-ої особи однини і множини після прийменників.	76
ДІЄСЛОВО	77
Неозначена форма дієслова (початкова форма)	77
Час дієслова. Змінювання дієслів за часами	78
Число дієслів. Змінювання дієслів за числами.	78
Рід дієслів. Змінювання дієслів минулого часу за родами	79
ПРИСЛІВНИК	80
Правопис найуживаніших прислівників	80
СЛУЖБОВІ СЛОВА	81
Прийменник.	81
Сполучник.	81
Частка.	81
УКРАЇНСЬКА МОВА У ВІРШАХ І ЗАГАДКАХ ДМИТРА БіЛОУСА	82

Навчальне видання

ВАНУЛЕНКО Микола Самійлович
ВАСИЛЬКІВСЬКА Надія Адамівна
ДУБОВИК Світлана Григорівна

**УКРАЇНСЬКА МОВА У СХЕМАХ І ТАБЛИЦЯХ.
2–4 класи**

Навчальний посібник

Редактор *Ю. Б. Баранова*
Технічний редактор *Л. І. Аленіна*
Коректори *Л. А. Еско, Л. В. Горич*
Комп'ютерна верстка *К. П. Мирончик*

Формат 60x84 ¹/₈.
Ум. друк. арк. 10,23. Обл.-вид. арк. 9,207.
Наклад 5030 пр. Зам. № 10122.

ТОВ «ВИДАВНИЧИЙ ДІМ «ОСВІТА»
Свідоцтво «Про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції»
Серія ДК № 5081 від 13.04.2016 р.

Адреса видавництва: 04053, м. Київ, вул. Обсерваторна, 25
www.osvita-dim.com.ua

Віддруковано ТОВ «Фактор-Друк».
Свідоцтво: серія ХК № 120 від 21.10.2004 р.
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51